

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

อาเซียนศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เปิดประตูสู่อาเซียน

ผู้เรียบเรียง
พิชาติ แก้วพวง

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

อาชีวศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา ๒๐ ชั่วโมง

ศึกษาการเปิดประตูสู่อาเซียน การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ภูมิศาสตร์อาเซียนกับ
อัตลักษณ์ทางภูมิศาสตร์อาเซียน พัฒนาการของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์
การแลกเปลี่ยนเงินตรากับการท่องเที่ยวในอาเซียน การสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับภาคีนอกอาเซียน การนำ
สังคมไทยสู่ความเสมอภาคและยุติธรรม พลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียนกับการสร้างความเสมอภาคและ
ยุติธรรม การจัดตั้งประชาคมอาเซียน โดยเน้นการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งการพัฒนา
เศรษฐกิจไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) เน้นให้ผู้เรียน
ได้ศึกษา ค้นคว้า ฝึกทักษะการคิดที่หลากหลาย ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะ
การเป็นพลเมืองอาเซียน เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในอัตลักษณ์อาเซียนร่วมกัน เคารพในความแตกต่าง
และหลากหลาย ภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นอาเซียน มีความรับผิดชอบทางสังคมในฐานะพลเมือง
ไทยและพลเมืองอาเซียน ตลอดจนสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในประชาคมอาเซียนได้

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายพัฒนาการของอาเซียนและสัญลักษณ์ของอาเซียน
๒. บอกข้อมูลพื้นฐานสำคัญของประเทศสมาชิกอาเซียนและอธิบายเป้าหมายของการจัดตั้ง
ประชาคมอาเซียน และการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
๓. อธิบายลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอาเซียนและสรุปอัตลักษณ์ทางภูมิศาสตร์อาเซียน
๔. อธิบายพัฒนาการของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสรุปอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์อาเซียน
๕. อธิบายการแลกเปลี่ยนเงินตราในอาเซียนและยกตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวในอาเซียนและความ
ร่วมมือด้านท่องเที่ยวของอาเซียน
๖. วิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ของอาเซียนกับการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับภาคีภายนอก
๗. วิเคราะห์การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรมในสังคมไทยจากบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ
๘. วิเคราะห์บทบาทพลเมืองอาเซียนกับการส่งเสริมความเสมอภาคและยุติธรรมในอาเซียน
๙. สรุปวิวัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยกตัวอย่างผลงานและความร่วมมือด้าน
เศรษฐกิจของอาเซียน และวิเคราะห์ผลประโยชน์ที่ไทยได้รับจากอาเซียน
๑๐. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม

อาเซียนศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

พิชาติ แก้วพวง

ผู้ตรวจ

ดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล

ผศ. ดร.ธีระ นุชเปี่ยม

อ.คึกฤทธิ์ บุษบา

บรรณาธิการ

ศ. ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม

อาเซียนศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พิชาติ แก้วพวง.

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.--

กรุงเทพฯ : แม็คเอดดูเคชั่น, 2556.

180 หน้า

1. กลุ่มประเทศอาเซียน. 2. สังคมศาสตร์--การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). I. ชื่อเรื่อง.

341.2473

ISBN 978-616-274-234-7

สงวนลิขสิทธิ์ : มีนาคม ๒๕๕๖

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใด
ของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

MAC EDUCATION

ในนาม บริษัท แม็คเอดดูเคชั่น จำกัด

เลขที่ ๙/๙๙ อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว ๓๘ ถนนลาดพร้าว

แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

☎ ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๒-๗ โทรสาร ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๘

www.MACeducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท เต็มรักการพิมพ์ จำกัด

คำชี้แจง

การเตรียมความพร้อมเยาวชนไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปีพุทธศักราช 2558 เป็นประเด็นหลักที่สำคัญประการหนึ่งในแวดวงการศึกษาไทยปัจจุบันที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการต้องดำเนินการอย่างจริงจังและหวังให้เกิดผลสำเร็จในตัวเยาวชนไทย 3 ประการ คือ การมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองอาเซียน และประการสุดท้าย การมีเจตคติที่ดีและคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนพี่น้องอีก 9 ประเทศในอาเซียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำให้เรื่องนี้สำเร็จ คือ ครูเยาวชนไทยทุกคน และผู้ปกครอง

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวมาข้างต้น บริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด จึงเห็นควรให้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ที่กำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนพร้อม ๆ กับประเทศไทย สอดแทรกกิจกรรมที่ฝึกทักษะสำหรับพลเมืองอาเซียนและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับการร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งในประชาคมอาเซียน โดยมีรายละเอียดในการจัดทำดังนี้

1. หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษาชุดนี้มีทั้งหมด 10 เล่ม ได้แก่
 - 1.1 หนังสือเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 เล่ม
 - 1.2 หนังสือเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 3 เล่ม
 - 1.3 หนังสือเรียนสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 เล่ม
 - 1.4 หนังสือเรียนสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 1 เล่ม

ทั้งนี้ เนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละเล่มจะไม่ซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากคณะผู้จัดทำได้จัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมให้แตกต่างกัน โดยยึดตามตัวชี้วัดหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นแนวทางสำหรับให้โรงเรียนได้ใช้เป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษา และคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

2. หนังสือเรียนแต่ละเล่มได้จัดทำในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย **ส่วนนำ** ซึ่งได้สรุปสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ไว้ให้ผู้เรียนได้ทราบภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้ **ส่วนเนื้อหา** นำเสนอเนื้อหา กิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ และ MAC e-knowledge

สำหรับสื่อบัณฑิตข้อมูลเพิ่มเติม ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป **ส่วนสุดท้าย**ของหน่วยการเรียนรู้ จะมีคำถามท้ายหน่วยเพื่อประเมินผลเมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้

3. การนำหนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษาไปใช้ สำหรับครูและนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 นำไปใช้เป็นหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ในกรณีที่ครูจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมอาเซียนศึกษา

3.2 นำไปใช้เป็นหนังสือเรียนประกอบอีก 1 เล่ม ในกรณีที่ครูนำเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไปแทรกไว้ในรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.3 นำไปใช้เป็นหนังสือเรียนประกอบอีก 1 เล่ม ในกรณีที่ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิสระ หน่วยการเรียนรู้หนึ่งในรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ครูควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่บริษัทได้จัดทำขึ้นคู่กับหนังสือเรียนชุดนี้

5. ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถนำหนังสือเรียนชุดนี้ไปศึกษาด้วยตนเองเพื่อให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และเป็นการเตรียมความพร้อมให้ตนเองได้อีกแนวทางหนึ่ง

บริษัท แม็คเอดดูเคชั่น จำกัด ต้องขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความไว้วางใจเลือกใช้สื่อการเรียนและหนังสือเรียนของบริษัท หวังว่าท่านคงได้รับประโยชน์อย่างสูงยิ่งจากสื่อการเรียนดังกล่าว และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการเตรียมความพร้อมเยาวชนไทยครั้งนี้คงประสบความสำเร็จดังที่ทุกฝ่ายมุ่งหวังไว้ทุกประการ

บริษัท แม็คเอดดูเคชั่น จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้เรียบเรียงขึ้นโดยสังเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาจากหลักสูตรแกนกลางอาเซียน (ASEAN Curriculum Sourcebook) และหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของเยาวชนไทยและสังคมไทย

สาระการเรียนรู้อาเซียนศึกษาประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ **สาระที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN)** **สาระที่ 2 การเห็นคุณค่าอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity)** **สาระที่ 3 การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local)** **สาระที่ 4 การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting Equity and Justice)** และ**สาระที่ 5 การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working Together for a Sustainable Future)** ซึ่งแต่ละสาระประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเปิดประตูสู่อาเซียน การเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียน ภูมิศาสตร์อาเซียนกับอัตลักษณ์ทางภูมิศาสตร์อาเซียน พัฒนาการของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์อาเซียน การแลกเปลี่ยนเงินตรากับการท่องเที่ยวในอาเซียน การ สร้างสัมพันธ์ไมตรีกับภาคนอกอาเซียน การนำสังคมไทยสู่ความเสมอภาคและความยุติธรรม พลเมือง ไทยและพลเมืองอาเซียนกับการสร้างความเสมอภาคและความยุติธรรม การจัดตั้งประชาคมอาเซียน โดย เน้นการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นอกจากนี้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังได้สรุปผังมโนทัศน์ของเนื้อหา ระบุผลการเรียนรู้ นำเสนอกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ และคำถามท้ายหน่วย เพื่อเป็นการทบทวน ฝึกทักษะ และเสริม ความเข้าใจในบทเรียน รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

ท้ายนี้ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้เลือกใช้หนังสือเรียนเล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ประจำ ตัวท่าน ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู นักเรียน และผู้สนใจ โดยส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

พิชาติ แก้วพวง

สารบัญ

สาระที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN) 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เปิดประตูสู่อาเซียน2

- 1. พัฒนาการของอาเซียน.....3
- 2. สัญลักษณ์อาเซียน8
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 112

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน13

- 1. ประเทศสมาชิกอาเซียน.....14
- 2. การจัดตั้งประชาคมอาเซียน21
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2.....25

สาระที่ 2 การเห็นคุณค่าอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity)26

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรียนรู้ภูมิศาสตร์อาเซียน เพื่อยเข้าใจวิถีชีวิตที่หลากหลาย 27

- 1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้29
- 2. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อความเจริญและวิถีชีวิตของชาวอาเซียน.....51
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3.....55

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สืบค้นความเป็นมา ค้นหาอัตลักษณ์อาเซียน..... 56

- 1. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้57
- 2. พัฒนาการของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้58
- 3. อัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของอาเซียน80
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 4.....82

สาระที่ 3 การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local)...83

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มาแลกเปลี่ยนเงินตรา นำพาท่องแดนอาเซียน 84

1. การแลกเปลี่ยนเงินตราในอาเซียน85
2. การท่องเที่ยวในอาเซียน.....88
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5..... 103

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สร้างสัมพันธ์ไมตรีกับภาคีนอกอาเซียน 104

1. รูปแบบความร่วมมือของอาเซียนกับภายนอก..... 105
2. ความสัมพันธ์ของอาเซียนกับภายนอก 107
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6..... 119

สาระที่ 4 การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) 120

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 นำสังคมไทยสู่ความเสมอภาคและความยุติธรรม..... 121

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคและความยุติธรรม..... 122
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม 125
3. การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพื่อสร้างความยุติธรรมในสังคมไทย..... 129
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 7..... 130

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 รวมพลังพลเมืองอาเซียน ร่วมสร้างความเสมอภาคและยุติธรรม..... 131

1. แนวคิดเกี่ยวกับพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียน 132
2. พลเมืองอาเซียนกับการส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรมในอาเซียน..... 134
- คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 8..... 137

สาระที่ 5 การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working Together for a Sustainable Future) 138

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ร่วมสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน..... 139

1. วิวัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 140
2. ผลงานและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอาเซียน..... 143

3. ประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.....	147
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 9.....	149
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 นำเศรษฐกิจไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	150
1. ศักยภาพทางเศรษฐกิจของไทย	151
2. การพัฒนาเศรษฐกิจของไทย	154
3. จุดแข็ง จุดอ่อน และประเด็นทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจของประเทศสมาชิกอาเซียน	161
4. แนวทางการรองรับผลกระทบทางเศรษฐกิจของไทย	165
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 10	167
บรรณานุกรม	168
ดัชนี.....	170

สาระที่ 1

ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เปิดประตูสู่อาเซียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

เปิดประตูสู่อาเซียน

1. พัฒนาการของอาเซียน

เปิดประตูสู่อาเซียน

2. สัญลักษณ์อาเซียน

ผลการเรียนรู้

1. สรุปพัฒนาการของอาเซียนในยุคก่อนและหลังกฎบัตรอาเซียน
2. อธิบายสัญลักษณ์ที่สำคัญของอาเซียน

เปิดประตูสู่อาเซียน

การรวมตัวของอาเซียนมีพัฒนาการที่สำคัญโดยเริ่มจากสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาสา (Association of Southeast Asia: ASA) ซึ่งเป็นองค์กรแรกของภูมิภาคนี้ที่มีการรวมตัวกันโดยปราศจากการแทรกแซงของชาติมหาอำนาจในปี พ.ศ. 2504 โดยมีประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย รวมตัวกันเพื่อที่จะสร้างเสรีภาพและความมั่นคงภายในภูมิภาคให้เกิดขึ้น แต่ต่อมาอีก 2 ปี ได้เกิดความขัดแย้งของประเทศสมาชิกในกรณีซาบาร์ ระหว่างฟิลิปปินส์และมาเลเซีย ทำให้สมาคมอาสาต้องถูกยกเลิกไป จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2510 บรรดาประเทศในภูมิภาคนี้ได้รวมตัวกันอีกครั้ง ซึ่งกลายเป็นองค์กรที่เข้มแข็งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันมีชื่อว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

1. พัฒนาการของอาเซียน

พัฒนาการของอาเซียนสามารถแบ่งออกอย่างกว้างๆ ได้ 2 ยุค คือ ยุคก่อนกฎบัตรอาเซียนและยุคหลังกฎบัตรอาเซียน ซึ่งแต่ละยุคมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ยุคก่อนกฎบัตรอาเซียน (พ.ศ. 2510–2550) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ซึ่งลงนามที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 จึงอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration)** โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ วิชาการ การเกษตร อุตสาหกรรม คมนาคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย พอมาถึงปี พ.ศ. 2527 อาเซียนได้ขยายการเปิดรับสมัครสมาชิกทำให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างทยอยเข้าร่วมเป็นสมาชิก ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (พ.ศ. 2527) เวียดนาม (พ.ศ. 2538) ลาวและเมียนมาร์ (พ.ศ. 2540) กัมพูชา (พ.ศ. 2542) เป็นผลให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ

ความร่วมมือของอาเซียนมีได้อยู่แค่เพียง 10 ประเทศที่เป็นสมาชิกเท่านั้น แต่อาเซียนยังได้พัฒนาความร่วมมือแบบคู่เจรจากับประเทศหรือกลุ่มประเทศต่างๆ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป เกาหลีใต้ จีน รัสเซีย อินเดีย และยังมีการประชุมสุดยอดกับผู้นำจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ภายใต้กรอบความร่วมมือ ที่เรียกว่า **อาเซียน+3 (ASEAN Plus Three: APT)**

รวมทั้งการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) เป็นประจำทุกปี ซึ่งการประชุม EAS นี้เป็นที่มาของกรอบความร่วมมือ ที่เรียกว่า **อาเซียน+6 (ASEAN Plus Six: APS)** และ **อาเซียน+8 (ASEAN Plus Eight: APE)** ตามลำดับ นอกจากนี้อาเซียนยังมีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่างๆ เช่น สหประชาชาติ คณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council for the Arab States of the Gulf: GCC) และตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (MERCOSUR) เป็นต้น

ด้านผลงานและความร่วมมืออันแสดงถึงพัฒนาการที่สำคัญของอาเซียนในการส่งเสริมความร่วมมือกันทางด้านต่างๆ ในยุคก่อนกฎบัตรอาเซียน มีดังนี้

1.1 ด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้จัดทำเอกสารร่วมกัน ที่เรียกว่าปฏิญญาโดยกำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality: ZOPFAN) ในปี พ.ศ. 2514 มีข้อตกลงร่วมกันตามสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) ในปี พ.ศ. 2519 มีการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2537 และมีข้อตกลงร่วมกันตามสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone (SEANWFZ) ในปี พ.ศ. 2538 นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบเสถียรภาพในภูมิภาค เช่น การผลักดันให้มีพัฒนาการเมืองในเมียนมาร์ สงครามในกัมพูชา ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

1.2 ด้านเศรษฐกิจ อาเซียนได้ลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ซึ่งไทยได้ยื่นข้อเสนอการจัดตั้งเขตการค้านี้ในปี พ.ศ. 2535 ตลอดจนร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมในอาเซียนภายใต้โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Cooperation Scheme: AICO) ในปี พ.ศ. 2539 ต่อมาได้กำหนดให้จัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) ในปี พ.ศ. 2541 มีการส่งเสริมการลดช่องว่างด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกภายใต้ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative on ASEAN Integration: IAI) ในปี พ.ศ. 2543

1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ความร่วมมือด้านนี้ถือว่าเป็นความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ซึ่งครอบคลุมหลายสาขา ที่สำคัญ ได้แก่ การจัดประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดโดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 การร่วมมือกันทางด้านการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างประเทศสมาชิก ที่เรียกว่า **เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN)** ซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 2538 การจัดทำความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดนในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2546 การหารือเกี่ยวกับความร่วมมือกันเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคซาร์สในปี พ.ศ. 2546 การลงนามในแถลงการณ์อาเซียนว่าด้วยการจัดการใช้ความรุนแรงต่อสตรี

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN Declaration on the Elimination of Violence Against Women in the ASEAN Region) ในปี พ.ศ. 2547 และอาเซียนมีแผนงานระดับภูมิภาค ที่เรียกว่า โครงการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Programme on Disaster Management) ซึ่งมีผลบังคับใช้ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2553

กิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างกันของมหาวิทยาลัย
ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

กิจกรรมการจัดการประชุมเยาวชนอาเซียน

กิจกรรมการแข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์
ของเยาวชน

การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยอาเซียน

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นยุคนี้ซึ่งจะเป็นจุดเปลี่ยนในยุคต่อมา (ยุคหลังกฎบัตรอาเซียน) คือ การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งสำคัญ 2 ครั้ง ได้แก่

- การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 (พ.ศ. 2546) ที่เมืองบาหลิ ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II or Bali Concord II) เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2563

- การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 (พ.ศ. 2550) ที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งจัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015) โดยเร่งรัดการเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นอีก 5 ปี คือ จากเดิมปี พ.ศ. 2563 เป็นปี พ.ศ. 2558

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2546
ที่ประเทศอินโดนีเซีย เห็นชอบให้มีการจัดตั้ง
ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2563

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2550
ที่ประเทศฟิลิปปินส์ เห็นชอบให้เลื่อนการจัดตั้ง
ประชาคมอาเซียนมาเป็น พ.ศ. 2558

2. ยุคหลังกฎบัตรอาเซียน (พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน) ภายหลังการบังคับใช้กฎบัตรอาเซียน* ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ทำให้อาเซียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล จากเดิมที่ความร่วมมือของอาเซียนอยู่ในรูปแบบความตกลงกันอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมักใช้ความร่วมมือเชิงบุคคลในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านต่างๆ กลายเป็นรูปแบบความร่วมมือของความตกลงที่เป็นทางการและชัดเจนมากขึ้น โดยมีแบบแผน ค่านิยม หลักการ และแนวปฏิบัติไปในทางเดียวกันภายใต้กฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียนเปรียบเสมือนธรรมนูญอาเซียน อันเป็นกฎหมายสูงสุดที่วางกรอบการดำเนินการตามกฎหมายและโครงสร้างของอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและเป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-Centred ASEAN)

ในระยะเริ่มแรกนั้นกฎบัตรอาเซียนอาจไม่สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของอาเซียนได้มากนัก แต่ก็ทำให้อาเซียนมีวิถีทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพราะได้ระบุหลักการในการดำเนินงานไว้ในกฎบัตรอาเซียน หลักการที่เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของอาเซียนนี้ เรียกว่า **วิถีอาเซียน** มี 5 ประการที่สำคัญ ดังนี้

1. การเคารพเอกราช (independence) อธิปไตย (sovereignty) และความเสมอภาค (equality)
2. การยึดมั่นในหลักการบูรณภาพแห่งดินแดน (territorial integrity) และอัตลักษณ์แห่งชาติ (national identity)
3. การปรึกษาหารือ (consultation) และการยึดหลักฉันทามติ (consensus)
4. การอาศัยการระงับข้อพิพาทโดยสันติ (peaceful settlement of disputes)
5. การไม่แทรกแซง (non-interference) กิจการภายในของรัฐสมาชิกอาเซียน

เหตุการณ์ครั้งสำคัญในยุคหลังกฎบัตรอาเซียน คือ การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 (พ.ศ. 2552) ที่ชะอำ-หัวหิน ประเทศไทย ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552–2558 (Cha-am Hua Hin Declaration on the Roadmap for an ASEAN Community (ค.ศ. 2009–2015)) ซึ่งประกอบด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้งแผนงานยุทธศาสตร์เรื่องความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนระยะที่ 2 (พ.ศ. 2552–2558)

ยุคหลังกฎบัตรอาเซียนนี้ถือว่าเป็นช่วงของการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศต่างเร่งเตรียมความพร้อมทั้งด้านนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน รวมถึงเร่งเตรียมความพร้อมของพลเมืองในประเทศตน ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับประชากรของประเทศเพื่อนบ้านที่กำลังจะเป็นพลเมืองเดียวกันภายใต้ประชาคมเดียวกันในปี พ.ศ. 2558

กิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ 1

ครูให้นักเรียนแต่ละคนสรุปพัฒนาการของอาเซียนทั้งยุคก่อนกฎบัตรอาเซียนและยุคหลังกฎบัตรอาเซียน โดยเขียนเป็นเส้นเวลา (Timeline)

2. สัญลักษณ์อาเซียน

ตามกฎบัตรอาเซียนได้ระบุสัญลักษณ์ของอาเซียนไว้ 5 อย่าง ได้แก่ คำขวัญอาเซียน ธงอาเซียน ตราสัญลักษณ์อาเซียน วันอาเซียน และเพลงประจำอาเซียน

1. **คำขวัญอาเซียน** ในกฎบัตรอาเซียนได้กำหนดคำขวัญอาเซียนไว้ว่า “One Vision, One Identity, One Community” ซึ่งคำขวัญอาเซียนเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศสมาชิก มีผลประโยชน์ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน มีความผูกพันกัน ตลอดจนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน

2. **ธงอาเซียน** มีสัดส่วนความกว้างต่อความยาว คือ 2 : 3 โดยเป็นพื้นสีน้ำเงินที่มีดวงตราอาเซียนอยู่ตรงกลางเป็นรูปวงข้าว 10 ต้น มัดรวมกันไว้ที่แสดงถึงเอกภาพของอาเซียน ธงอาเซียนมีความหมายถึง เอกภาพ เสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคี และพลวัตของอาเซียน สีของธงอาเซียนมี 4 สี ได้แก่ น้ำเงิน แดง ขาว และเหลือง ทั้ง 4 สีนี้เป็นสีหลักในธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งแต่ละสีมีความหมาย ดังนี้

ธงอาเซียน

- สีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและเสถียรภาพ
- สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า
- สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์
- สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

ทั้งนี้ หลักและวิธีการประดับธงอาเซียนและธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ให้เรียงโดยเริ่มจากธงอาเซียนก่อน แล้วต่อด้วยธงของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ตามลำดับอักษรชื่อภาษาอังกฤษของประเทศสมาชิก ดังนี้ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

3. ตราสัญลักษณ์อาเซียน เป็นรูปรวงข้าวสีเหลือง 10 ต้น มัดรวมกันไว้ หมายถึง สมาชิกประเทศอาเซียน 10 ประเทศ มีความผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียวกันอันแสดงถึงเอกภาพของอาเซียน รูปร่มัดรวงข้าวนี้อยู่ในวงกลมพื้นสีแดง มีขอบสีขาวและสีน้ำเงินตามลำดับ โดยมีอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์เล็กว่า “asean” สีน้ำเงินอยู่ด้านล่างสีทั้งหมดในตราสัญลักษณ์อาเซียนมาจากสีธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งแต่ละสีมีความหมายเช่นเดียวกับสีของธงอาเซียนดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

ตราสัญลักษณ์อาเซียน

4. วันอาเซียน ตรงกับวันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี โดยมีที่มาจากวันที่ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) หรือปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) อันเป็นเอกสารในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งลงนาม ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในวันอาเซียน หรือ ASEAN Day

ใบประกันคุณภาพสื่อการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เล่มนี้ บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด เป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่และจำหน่าย โดยได้จัดทำ คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม ที่มีทั้งผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม และองค์ประกอบสำคัญอื่นที่บริษัท จัดทำขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาได้เทียบเคียงกับหลักสูตรของสถานศึกษาและพิจารณาเลือกใช้หนังสือนี้ประกอบ การจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาของตนได้ตามความเหมาะสม

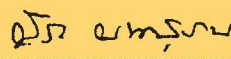
ผู้เรียบเรียง นายพิชาติ แก้วพวง

ผู้ตรวจ ๑. ดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล
๒. ผศ. ดร.ธีระ นุชเปี่ยม
๓. นายคึกฤทธิ์ บุขบา

บรรณาธิการ ศ. ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ขอรับรองว่าผู้เรียบเรียง ผู้ตรวจ และบรรณาธิการดังกล่าว เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหนังสือนี้ให้มีความถูกต้อง และมีคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ของรายวิชาเพิ่มเติมที่กำหนด

หากผู้ใช้หนังสือหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าหนังสือเล่มนี้มีข้อบกพร่อง เนื้อหา ไม่ถูกต้อง เกิดผลเสียหายต่อการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงของชาติ เมื่อบริษัทได้ทราบแล้ว บริษัทยินดีงดการจำหน่ายทันทีและเรียกเก็บหนังสือที่จำหน่ายทั้งหมดเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง ตลอดจนชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมทั้งยินยอมให้สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานถอดถอนรายการหนังสือนี้ออกจากบัญชีกำหนดสื่อการเรียนรู้สำหรับเลือกใช้ ในสถานศึกษาไปก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งว่ามีการแก้ไขแล้ว พร้อมทั้งการแจ้งประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาทราบ

ลงชื่อ.....

(นายพิระ พนาสุภณ)

กรรมการผู้จัดการ

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

หนังสือเรียนแม็ค
อาเซียนศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

2413118100

 IMACEDUCATION

www.MACeducation.com

9 786162 742347

ราคา ๑๑๕ บาท